

Nr 571.

Av herr **Jacobsson** i Igelsbo m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 140, angående anslag till landsfiskalerna m. fl.

I proposition den 23 februari 1951, nr 140, angående anslag till landsfiskalerna m. fl. har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* godkänna i propositionen framlagda grunder för en omläggning av landsfiskalsorganisationen; *dels* godkänna avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl. för budgetåret 1951/52; *dels ock* godkänna vissa angivna förslag till övergångsbestämmelser m. m.

Propositionen grundar sig i stort sett på 1947 års landsfiskalsutrednings betänkande angående ny landsfiskalsorganisation, avgivet den 2 november 1950.

Kontorsorganisationen.

Enligt det framlagda förslaget minskas antalet landsfiskalsbefattningar med 55, assistentbefattningar med 28 och konstapelbefattningar med 176, sammanlagt 259 befattningar. I stället tillföres organisationen — utom 16 biträdande landsfiskaler — ett antal okvalificerade biträdestjänster, nämligen 90 kontorister, 147 kanslibiträden och 35 kontorsbiträden. En dylik minskning av antalet kvalificerade biträdeskrafter är ägnad att väcka betänkligheter, i synnerhet som det är allmänt vitsordat, att arbetsbördan för landsfiskalerna ökat både kvantitativt och kvalitativt. Ingen torde på erfarenhetsmässig grund vilja påstå, att tilldelningen av kvalificerade biträden å landsfiskalskontoren hittills varit för drygt tilltagen.

Av de från länsstyrelserna inkomna remissvaren torde framgå, att den ifrågasatta minskningen av den kvalificerade arbetskraften väntas medföra en avsevärd försämring i nuvarande organisation. Åtskilliga länsstyrelser hemställa om ytterligare tilldelning av landsfiskalsassistenter till närmare angivna distrikt. Länsstyrelserna hava i allmänhet rest motiverade invändningar mot förslaget om indragning av konstapelbefattningarna.

I fråga om minskningen av antalet assistenttjänster har utredningen tagit sikte på assistenternas befordringsmöjligheter och sålunda eftersträvat att även efter indragningen av antalet landsfiskalsbefattningar söka bibehålla proportionen mellan antalet assistenttjänster och antalet landsfiskaltjänster. Eftersom personalramen i första hand bör bestämmas en-

ligt behovsprincipen, måste utredningens synsätt leda till betänkliga resultat. Det må framhållas, att förslaget om inskränkning i antalet assistentbefattningar icke ens uppskattas av assistenterna själva. Enär det föreliggande förslaget icke fullt tillgodoser behovet av assistentbefattningar, bör föreslaget antal assistenter ökas så mycket att behovet kan fyllas i den omfattning, som angives i vederbörande landsfiskalers av länsstyrelserna understödda framställningar. I samband därmed böra därav motiverade minskningar av antalet lägre biträdestjänster vidtagas i förslaget.

Den föreslagna avvecklingen av konstapelkåren kan knappast anses välgrundad med hänsyn till de enhälliga omdömen, som av vederbörande polischefer och länsstyrelser lämnats angående konstapeltjänsternas värde för landsfiskalsorganisationen. 1939 års polisutredning hade i sitt år 1944 framlagda förslag till omorganisation av polisväsendet tagit hänsyn till den nuvarande landsfiskalsorganisationen. Vilket utgångsläge 1948 års polisutredning ämnar följa, vet man väl icke ännu. Landsfiskalsutredningen grundar sitt förslag på en nydaning av polisväsendet, som ännu icke utformats i något förslag, än mindre existerar. Landsfiskalsutredningens förslag om indragning av den inom landsfiskalsorganisationen befintliga konstapelinstitutionen torde redan i följd härav vara för tidigt väckt. Emellertid kan man helt bortse från polisorganisationens gestaltning i detta sammanhang, alldenstund polisväsendets blivande omdaning och fulländning icke nämnvärt minskar behovet av kvalificerad arbetskraft å landsfiskalskontoren. En förbättring av polisorganisationen skulle innebära ökning av antalet upptäckta brott och förseelser, med stegrad åtalsfrekvens såsom självskrivnen följd. Polischefen-åklagarens arbetsbörda skulle i dylikt fall öka, och behovet av kvalificerad biträdes hjälp skulle göra sig ytterligare gällande. Polisväsendets funktionärer komma givetvis icke att utnyttjas i själva landsfiskalsorganisationen (med tjänstgöring å landsfiskalskontoren). I landsfiskalsdistrikt, där biträdande landsfiskal eller assistent icke kan anställas, måste organisationstypen landsfiskal + konstapel och ett eller två kontorsbiträden (respektive kanslibitråde) räknas såsom den normala formen. För sådana distrikt, där arbetsbördan är relativt stor men ändock icke fullt motiverar anställande av landsfiskalsassistent, är behovet av ett slags lägre kvalificerad assistent (konstapel) oavvisligt. Denne tjänsteman bör besitta så pass juridisk skolning att åt honom kan anförtros utförande av arbetsuppgifter, vilka icke regelmässigt böra åvila landsfiskalen men icke kunna utföras av vanlig kontorspersonal. För att kunna fullgöra denna funktion bör konstapeln hava genomgått överkonstapelsklassen i polisskola. — Med hänsyn till det anförda synes det motiverat att på det sätt ändra regeringsförslaget, att konstapelkåren bibehålles i den nya organisationen. I personalramen bör alltså erforderligt antal konstaplar upptagas och därigenom överflödigt antal biträden av andra kategorier utgå ur förslaget.

Övergångsbestämmelserna.

Enligt förslaget till övergångsbestämmelser begäres *dels* medgivande till ett antal ordinarie landsfiskalers överförande å övergångsstat med tjänstgöringsskyldighet, *dels* medgivande till pensionering av vissa ordinarie landsfiskaler, som icke vid tiden för omorganisationens ikraftträdande uppnått stadgad pensionsålder. Landsfiskal, som överföres å övergångsstat, föreslås till åtnjutande av avlöning endast enligt för honom nu gällande lönegrad, och förtidspensionerad landsfiskal skulle få pension såsom om han varit innehavare av landsfiskalstjänst i nu gällande lönegrad. Berörda befattningshavare skulle således berövas fördelarna av den förmånligare lönegradsplacering, som eljest avses med propositionen.

Det synes vara oklart vilka befattningshavare som kunna komma i fråga till förtidspensionering. Enligt landsfiskalsutredningens förslag, såsom det refererats å sidan 33, skulle det gälla vissa befattningshavare, vilkas distrikt föreslagits till indragning. På sidan 36 och följande har departementschefen refererat utredningens förslag helt annorlunda, varigenom utredningens mening givits ett avvikande innehåll.

Beträffande pensionerna (åt förtidspensionerade landsfiskaler) har utredningen föreslagit, att desamma skulle utgå enligt grunder, som skulle hava blivit gällande, därest vederbörandes tjänst varit placerad i 27 lönegraden. Vidare har utredningen förutsatt, att »de särskilda befattningshavarna vid övergången behandlas med all den hänsyn, som förhållandena medgiva».

Det torde väl knappast kunna förväntas, att någon befattningshavare begär förtidspensionering på de i propositionen angivna, uppenbart ofördelaktiga villkoren. Det kan säkerligen antagas, att vederbörande föredrager att tjänstgöra till pensionsålderns inträde. Därest man för att underlätta omorganisationens genomförande önskar stimulera befattningshavare att begagna möjligheten att erhålla förtidspension, torde det vara nödvändigt att erbjuda befattningshavarna i fråga pension enligt de grunder, som betinga placering i 27 lönegraden.

Angående tvångsöverförande av landsfiskaler till övergångsstat få vi i likhet med landsfiskalsutredningen framhålla angelägenheten av att man måste visa all tillbörlig hänsyn till vederbörande befattningshavares intressen. I första hand synes det böra övervägas, huruvida icke dylika extra ordinära åtgärder kunna i någon mån begränsas genom att låta den nya distriktsindelningen i särskilda därför lämpade fall anstå i avvaktan på avgången av befattningshavare, vilkas distrikt skulle indragas. Av redogörelsen för remissvaren framgår, att vissa länsstyrelser uttalat betänkligheter mot den föreslagna minskningen av antalet landsfiskalsdistrikt. Om man i vissa undantagsfall kunde godtaga uppskov med distriktsregleringen, torde detta icke kunna nämnvärt påverka den nya organisationens funktions-

duglighet i stort sett. I andra hand synes böra beaktas, om icke de föreslagna särskilda bestämmelserna om tvångsförfarande skulle kunna helt slopas med hänsyn till gällande bestämmelser om befattningshavares skyldighet att avgå från tjänsten (se § 6 allmänna tjänstepensionsreglementet). Det är nämligen tveksamt, huruvida läget kan anses motivera andra åtgärder än sådana som regleras i 17 § avlöningsreglementet och 6 § pensionsreglementet. Det torde även böra anses angeläget att taga i betraktande, huru svårt det kan väntas bliva att placera tvångsöverförda befattningshavare, då inga något så när likvärdiga befattningar kunna ställas till förfogande. De exempel på tänkbara sysselsättningar, som nämnts under förarbetena till den föreslagna författningen, förefalla tämligen motbjudande. Ur statsfinansiell synpunkt är det av särskilt intresse att befattningshavares överförande å övergångsstat tillämpas i minsta möjliga omfattning. Med hänsyn till det nuvarande exceptionellt stora behovet av arbetskraft är det oundgängligen nödvändigt att man icke ödslar bort arbetskraft, som kan brukas i rätt miljö. Vidare är att märka, att efter den sovring av landsfiskalerna, som ägde rum i samband med genomförandet av 1941 års landsfiskalsreform, möjligheterna till ytterligare gallring torde vara mycket begränsade.

De landsfiskaler, som eventuellt bliva överförda å övergångsstat, böra tillförsäkras avlöningsförmåner såsom om de tillhört 27 lönegraden. Särskilt med hänsyn till att den nu planerade löneförbättringen på grund av statsfinansiella skäl fördröjts åtskilliga år bör det anses obilligt, för att icke säga orättvist, att låta dem lida en sämre rättsposition i lönehänseende än vad som skulle hava tillkommit dem, om lönevillkoren kunnat regleras i tid. Även befattningshavarnas familjer böra därvidlag ägnas omtanke.

Slutligen vilja vi framhålla, att familjepensionsrätten rättvisligen bör regleras såsom om befattningshavaren tillhört 27 lönegraden.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte i samband med avgörandet av propositionen besluta,

att den föreslagna personalorganisationen skall utökas *dels* med ett antal assistentbefattningar, varigenom länsstyrelserna beredas möjlighet att placera assistenter i varje landsfiskalsdistrikt, där behov av sådana tjänster enligt länsstyrelsens beprövande befinnes föreligga, *dels* med konstapelbefattningar för de landsfiskalskontor, där sådana tjänster redan finnas eller eljest bliva av behovet påkallade;

att i den föreslagna personalramen skola vidtagas de jämkningar nedåt, som motiveras i avseende å övrig kontorspersonal med hänsyn till ökningen av antalet assistenttjänster och till bibehållandet av konstapelkåren;

att vid förtidspensionering av landsfiskaler, företagen i samband med omorganisationen, pensionen skall beräknas såsom om befattningshavaren varit ordinarie landsfiskal i 27 lönegraden;

att från förslaget skola uteslutas de särskilda föreskrifter, som kunna medföra inskränkningar i den rätt, som tillkommer befattningshavare i kraft av anställningsakten (fullmakt);

att ordinarie landsfiskal, som vid omorganisationens genomförande i laga ordning uppföres på övergångsstat, skall uppbära avlöningsförmåner såsom om han vid avgången från tjänsten varit placerad i 27 lönegraden;

att omorganisationen skall träda i kraft den 1 januari 1952, men att med indragning av landsfiskalsdistrikt i särskilda fall, där synnerliga skäl därtill finnas, må anstå tills vidare under en tid av högst fem år i avbidan på ordinarie landsfiskals avgång från vederbörande befattning; samt

att ordinarie landsfiskals efterlevande skola äga rätt till familjepension såsom om befattningshavaren blivit ordinarie innehavare av landsfiskalstjänst i 27 lönegraden, oavsett om befattningshavaren avlidit under andra halvåret 1951 (före omorganisationens ikraftträdande) eller om befattningshavaren i samband med omorganisationen ställts på övergångsstat.

Stockholm den 10 april 1951.

Edvin Jacobsson
i Igelsbo.

Y. Häckner.

K. E. Hansson,
Skediga.